

**Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного господарства
та природокористування
Навчально-науковий інститут економіки та менеджменту
Кафедра фінансів та економічної безпеки**

06-01-320М

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до практичних занять і самостійного вивчення
навчальної дисципліни «Організація та управління фінансово-
економічною безпекою підприємства»
для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня за
освітньо-професійною програмою «Управління фінансово-
економічною безпекою», спеціальності 073 «Менеджмент»
денної та заочної форм навчання

Рекомендовано науково-методичною
радою з якості ННІЕМ
Протокол № 2 від 21 вересня 2023 р.

Рівне – 2023

Методичні вказівки до практичних занять і самостійного вивчення навчальної дисципліни «Організація та управління фінансово-економічною безпекою підприємства» для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня за освітньо-професійною програмою «Управління фінансово-економічною безпекою», спеціальності 073 «Менеджмент» денної та заочної форм навчання [Електронне видання] / Скаковська С.С., Ляхович О.О. Рівне : НУВГП, 2023. 20 с.

Укладачі: Скаковська С.С., к.е.н., доцент кафедри фінансів та економічної безпеки, Ляхович О.О., к.е.н., доцент кафедри фінансів та економічної безпеки

Відповідальний за випуск: Мельник Л.В., д.е.н., професор, завідувач кафедри фінансів та економічної безпеки

Керівник (гарант) освітньої програми:
Ляхович О.О., к.е.н., доцент кафедри фінансів та економічної безпеки

© С.С. Скаковська, О.О. Ляхович 2023,
© Національний університет водного господарства та природокористування, 2023

ЗМІСТ

Вступ	4
Практичне заняття № 1. Тема: Основи економічної безпеки підприємства.	5
Практичне заняття № 2. Тема: Формування системи економічної безпеки підприємства	7
Практичне заняття № 3. Тема: Теоретичні основи управління економічною безпекою підприємства.	9
Практичне заняття № 4. Тема: Організація управління системою фінансово-економічної безпеки підприємства.	10
Практичне заняття № 5. Тема: Діагностика фінансово-економічної безпеки підприємства.	13
Практичне заняття № 6. Тема: Моніторинг ефективності забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства.	14
Практичне заняття № 7. Тема: Стратегія забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства	16
Завдання для самостійної роботи	17
Рекомендована література	19
Інформаційні ресурси	20

ВСТУП

Навчальна дисципліна «Організація та управління фінансово-економічною безпекою підприємства» орієнтована на засвоєння знань з теоретико-методичних та практичних аспектів розробки стратегії фінансово-економічної безпеки підприємства та управління її реалізацією у межах загальної стратегії розвитку підприємства.

Метою вивчення дисципліни є формування фундаментальних знань та професійних навичок по організації систем фінансово-економічної безпеки підприємства та управління ними.

Цілі вивчення дисципліни: комплексне вивчення системи економічної безпеки підприємства; організація діяльності служб економічної безпеки на підприємстві; діагностика стану фінансово-економічної безпеки підприємства; вивчення методів моніторингу забезпечення фінансово-економічної безпеки; розробка стратегії управління фінансово-економічною безпекою підприємства.

Вивчення навчальної дисципліни спрямоване на отримання студентами наступних програмних результатів:

ПР01. Критично осмислювати, вибирати та використовувати необхідний науковий, методичний і аналітичний інструментарій для управління в непередбачуваних умовах.

ПР02. Ідентифікувати проблеми в організації та обґрунтовувати методи їх вирішення.

ПР03. Проектувати ефективні системи управління організаціями.

ПР05. Планувати діяльність організації в стратегічному та тактичному розрізах.

ПР06. Мати навички прийняття, обґрунтування та забезпечення реалізації управлінських рішень в непередбачуваних умовах, враховуючи вимоги чинного законодавства, етичні міркування та соціальну відповідальність.

ПР09. Вміти спілкуватись в професійних і наукових колах державною та іноземною мовами.

ПР13. Вміти планувати і здійснювати інформаційне, методичне, матеріальне, фінансове та кадрове забезпечення організації (підрозділу).

ПР14. Використовувати фундаментальні закономірності розвитку комплексної системи забезпечення фінансово-економічної безпеки

підприємства у поєднанні з дослідницькими інструментами для здійснення професійної та наукової діяльності.

ПР15. Розробляти та управляти реалізацією стратегії фінансово-економічної безпеки підприємства, як складової його загальної стратегії розвитку.

ПР 16. Відшукувати, обробляти систематизувати та аналізувати інформацію, необхідну для вирішення професійних та наукових завдань у сфері забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємств, установ та організацій.

ПР17. Застосовувати професійні знання і практичні навички для розробки, моніторингу та управління системою фінансово-економічної безпеки підприємств, установ та організацій.

ПР19. Застосовувати поглиблені знання у сфері оцінки зовнішніх та внутрішніх загроз, ризиків, небезпек при проектуванні комплексних систем безпеки.

ПР20. Застосовувати інструментарій антикризового фінансового управління з метою забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємств, установ, організацій.

ПР21. Вміти застосовувати системно-синергетичний підхід забезпечення фінансово-економічної безпеки на мікро- та макрорівні.

Метою проведення практичних занять є закріплення теоретичних знань із дисципліни та набуття практичних навичок. Матеріали представлені в розрізі основних тем та включають в себе програмні запитання, питання для обговорення та практичні завдання.

Програмні запитання спираються на матеріал, що висвітлювався на лекційних заняттях та широко представлений в навчальній літературі. Питання для обговорення потребують критичного осмислення матеріалу та вивчення додаткової літератури. Практична частина включає завдання, що забезпечують закріплення вивченого матеріалу.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 1

Тема: Основи економічної безпеки підприємства

Мета: дослідження еволюції становлення сутності поняття економічна безпека підприємства, ознайомлення з основними загрозами та заходами їх усунення на рівні підприємства.

Програмні запитання:

1. Місце та роль економічної безпеки підприємництва в системі національної безпеки країни.
2. Характеристика загроз зовнішнього середовища, їх вплив на систему безпеки підприємства.
3. Внутрішнє середовище підприємства, як основа протидії загрозам.

Питання для обговорення:

1. Сутність та зміст поняття економічної безпеки підприємства.
2. Основні функціональні цілі економічної безпеки підприємства.
3. Важливі етапи історії розвитку категорії економічна безпека.
4. Чинники впливу зовнішнього середовища на економічну безпеку підприємства.
5. Джерела загроз економічній безпеці підприємства, установи, організації.
6. Злочинні посягання стосовно матеріальних цінностей (продукції), приміщень (зокрема житлових), будівель та інших ресурсів.
7. Внутрішні загрози і небезпеки економічній безпеці бізнесу.
8. Охарактеризуйте об'єкти та предмети захисту від потенційних загроз і протиправних посягань на підприємстві.

Практичні завдання:

Завдання 1.1. Згрупувати зовнішні та внутрішні загрози економічній безпеці підприємства.

№ з/п	Зовнішні загрози	Внутрішні загрози
1		
2		
...		

Завдання 1.2. Виокремити основні загрози та подати заходи на їх локалізацію і усунення

№ з/п	Загрози	Заходи усунення
1		
2		
...		

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 2

Тема: **Формування системи економічної безпеки підприємства**

Мета: дослідження розвитку сучасного змісту поняття економічна безпека, визначення ключових її загроз, вивчення організації взаємодії складових елементів економічної безпеки підприємства, установи, організації.

Програмні запитання:

1. Трактують економічної безпеки установи, організації, підприємства.
2. Групування небезпек і загроз економічній безпеці.
3. Рівні забезпечення економічної безпеки підприємства, установи, організації.
4. Організація взаємодії складових компонентів системи економічної безпеки установи, організації, підприємства

Питання для обговорення:

1. Підходи до розуміння сутності економічної безпеки підприємства
2. Класифікація загроз підприємства за факторами виникнення.
3. Охарактеризуйте загрози підприємства за розподілом в часі.
4. Опишіть загрози підприємства за формою прояву та характером дії.
5. Наведіть загрози підприємства за можливістю прогнозування та запобігання:
6. Дайте характеристику загрозам підприємства за наслідком дії
7. Основні елементи системи економічної безпеки підприємства.
8. Основні рівні організації системи економічної безпеки на підприємстві.
9. Охарактеризуйте модель комплексної системи безпеки підприємства
10. Функціональні складові системи економічної безпеки підприємства за об'єктами (ресурсами захисту).
11. Основні напрямки забезпечення економічної безпеки підприємства.

Практичні завдання:

Завдання 2.1. Провести хронологічний аналіз нормативно-правових актів, у яких закладено правове регламентування процесу забезпечення економічної безпеки підприємств, установ, організацій. Результати аналізу представити у формі таблиці:

№ з/п	Документ	Рік прийняття	Заходи усунення
1			
2			
...			

Завдання 2.2. Узагальніть у табличній формі зміст та значення функціональних складових (базових елементів) системи захисту економічної безпеки підприємства

№ з/п	Функціональні складові	Сутність та значення
1	Фінансова	
2	Інтелектуальна і кадрова	
3	Техніко-технологічна	
4	Політико-правова	
5	Екологічна	
6	Силова	
7	Інформаційна	

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 3

Тема: **Теоретичні основи управління економічною безпекою підприємства**

Мета: визначити мету та завдання управління економічною безпекою підприємства, суб'єкти та об'єкти, принципи, методи та функції, існуючі механізми управління економічною безпекою підприємства.

Програмні запитання:

1. Суть, мета та завдання управління економічною безпекою підприємства.
2. Суб'єкти та об'єкти управління економічною безпекою підприємства.
3. Основні принципи та методи управління економічною безпекою підприємства.
4. Характеристика основних функцій управління економічною безпекою підприємства

Питання для обговорення:

1. В чому суть та мета управління ЕБП?
2. Які завдання управління ЕБП?
3. Які ви знаєте об'єкти управління ЕБП, їх особливості?
4. Які ви знаєте суб'єкти управління ЕБП, їх особливості?
5. Які вам відомі принципи управління ЕБП, їх характеристика?
6. Які методи управління ЕБП, їх класифікація?
7. Чим характерний взаємозв'язок методів та функцій управління?
8. Дайте характеристику функцій управління ЕБП.

Практичні завдання:

Завдання 3.1. Визначте функціональні цілі управління економічною безпекою підприємства

№ з/п	Ціль	Напрямок прояву
1		
2		
...		

Завдання 3.2. Деталізуйте нижченаведені функції управління економічною безпекою підприємства

№ з/п	Функції	Напрямок прояву
1	Планування	
2	Організація	
3	Мотивація	
4	Координація	
5	Контроль	

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 4

Тема: **Організація управління системою фінансово-економічної безпеки підприємства**

Мета: вивчити засади організації та принципи управління економічною безпекою підприємства, дослідити функції відділу економічної безпеки підприємства.

Програмні запитання:

1. Основи організації управління економічною безпекою підприємства.
2. Функції відділу економічної безпеки підприємства.
3. Механізми управління економічною безпекою підприємства.

Питання для обговорення:

1. Основи організації управління економічною безпекою підприємства.
2. Основні заходи процесу організації економічної безпеки.
3. Завдання відділу економічної безпеки підприємства.
4. Функції відділу економічної безпеки підприємства.
5. В чому сутність механізму управління ЕБП?
6. Етапи механізму управління ЕБП?

Практичні завдання:

Завдання 4.1. Розрахуйте показник ефективності діяльності структурного підрозділу підприємства з економічної безпеки за минулий місяць, якщо підрозділу з економічної безпеки вдалося відвернути збитки на суму 980,0 тис. грн. Витрати підприємства на заходи на таке відвернення склали 56 тис. грн. У структурному підрозділі підприємства з економічної безпеки працюють начальник, два професіонали і один аналітик з фінансово-економічної безпеки. Їхні оклади становлять, відповідно, 12,0, 9,0 і 8,7 тис. грн. Щомісячні витрати на отримання необхідної інформації з різноманітних джерел становлять 40,0 тис. грн., а витрати на амортизацію обладнання та утримання приміщень підрозділу – 7,5 тис. грн.

Завдання 4.2. Визначте сумарні щорічні витрати на створення структурного підрозділу з економічної безпеки, якщо визначено, що коефіцієнт окупності капітальних витрат становить 0,16. При цьому, обладнання приміщень підрозділу становило 350 тис. грн., на закупівлю програмного забезпечення пішло 180 тис. грн, амортизаційні відрахування здійснювались у розмірі 10 %, заробітна плата із відповідними відрахуваннями становила 165 тис. грн, а утримання приміщень 120 тис. грн. 3.3. Визначте величину поточних витрат на утримання структурного підрозділу з економічної безпеки, якщо сума амортизаційних відрахувань становить 17,5 тис. грн на місяць, в підрозділі наявні три посади із відповідними місячними окладами 25 тис. грн, 18 тис. грн та 12 тис. грн., сума оренди 1 м2 в офісні будівлі становить 50 грн, а площа приміщення 25м2 .

Методичні вказівки до виконання розрахункових завдань:

Сумарні щорічні витрати та створення та утримання служби безпеки підприємства складають [3, с. 382]:

$$V = V_c \times \text{Кок} + V_p, \quad (4.1)$$

де V – сумарна величина щорічних витрат на створення та утримання служби безпеки підприємства;

V_c – витрати на створення служби безпеки підприємства;

V_p – поточні витрати (утримання) служби безпеки підприємства;

Кок – коефіцієнт окупності капітальних витрат (зазвичай його значення становить 0,16-0,2).

Витрати на створення можуть включати: обладнання приміщень для працівників структурного підрозділу з економічної безпеки; спеціальне обладнання для приміщення (приміщень) підрозділу; закупівлю техніки та програмних засобів для збору, аналізу та підготовки необхідної інформації; закупівлю спеціальних приладів, що дозволяють контролювати дії персоналу та несанкціоновані витоки інформації.

Поточні витрати на утримання служби безпеки можуть включати: заробітна плата з відрахуваннями працівників підрозділу; витрати на утримання приміщень підрозділу (освітлення, опалення, поточний ремонт тощо); амортизаційні відрахування від вартості технічних засобів, які за- кріплені за підрозділом; витрати на придбання інформації (каталоги, ЗМІ, ресурси Інтернет тощо).

Оцінювання ефективність функціонування служби безпеки підприємства може здійснюватися на основі наступного співвідношення [3, с. 383]:

$$E\Phi cб = \frac{B\text{в\textit{д}}}{B\text{п}+BЗB\text{в\textit{д}}} \quad (4.2)$$

де $E\Phi cб$ – ефективність діяльності структурного підрозділу служби безпеки підприємства; $B\text{в\textit{д}}$ – величина відвернених збитків за певний період; $B\text{п}$ – поточні витрати на утримання підрозділу служби безпеки; $BЗB\text{в\textit{д}}$ – видатки бюджету забезпечення економічної безпеки, які витрачені на відвернення збитків.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 5

Тема: **Діагностика фінансово-економічної безпеки підприємства**

Мета: вивчення сутності діагностики діяльності підприємства, його видів, особливостей проведення зовнішньої діагностики, дослідження методів діагностування фінансової кризи,

Програмні запитання:

1. Поняття та види діагностики діяльності підприємства.
2. Основи діагностики зовнішнього середовища підприємства.
3. Методи діагностування фінансової кризи

Питання для обговорення:

1. Критерії оцінки ефективності діяльності системи забезпечення економічної безпеки установи, організації, підприємства.
2. Оцінка рівня економічної безпеки підприємства, установи, організації на основі аналізу фінансового стану та оцінки фінансової стійкості.
3. Контроль рівня економічної безпеки підприємства, установи, організації.
4. Які способи зменшення ризику, що успішно застосовуються за кордоном, ви вважаєте прийнятними для вітчизняних підприємств?

Практичні завдання:

Завдання 5.1. Оберіть підприємство для аналізу на основі офіційних даних на сайті smida.gov.ua та проведіть діагностування рівня економічної безпеки на основі комплексної методики її оцінювання [14]:

(<https://isg-journal.com/isjmef/article/download/101/81>).

Завдання 5.2. Провести аналіз існуючих методик оцінювання рівня економічної безпеки. Запропонувати власну методику оцінювання стану системи економічної безпеки підприємства. За авторською методикою провести діагностику стану фінансово-економічної безпеки обраного підприємства.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 6

Тема: Моніторинг ефективності забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства

Мета: вивчення поняття моніторингу фінансового менеджменту, засвоєння методів фінансового контролінгу.

Програмні запитання:

1. Поняття моніторингу в системі фінансового управління безпекою підприємства.
2. Моніторинг функціонування підприємства-емітента.
3. Методи фінансового контролінгу.

Питання для обговорення:

1. Сутність та завдання фінансового моніторингу.
2. Перелік функціональних груп даних, з якими працює моніторинг у системі фінансового менеджменту
3. Етапи аналізу в системі моніторингу підприємства
4. Основні завдання фінансового контролінгу
5. Сутність основних методів фінансового контролінгу (факторний аналіз відхилень, аналіз точки беззбитковості,

вартісний аналіз, портфельний аналіз, ABC-аналіз, бенчмаркінг)

6. Перелік основних фінансових коефіцієнтів, які використовують для моніторингу рівня фінансово-економічної безпеки підприємства
7. Показники оцінки концентрації капіталу в зоні ризику

Практичні завдання:

Завдання 6.1. Розрахуйте межу (поріг) рентабельності і коефіцієнт фінансової безпеки операційної діяльності підприємства, якщо відомі наступні дані:

- обсяг реалізації – 100 шт.;
- ціна реалізації – 380 грн.;
- змінні витрати на од. продукції – 280 грн.;
- постійні витрати – 6 000 грн.

Завдання 6.2. Розрахуйте межу (поріг) рентабельності і коефіцієнт фінансової безпеки операційної діяльності підприємства, якщо відомі наступні дані:

- обсяг реалізації – 350 шт.;
- ціна реалізації – 1000 грн.;
- змінні витрати на од. продукції – 800 грн.;
- постійні витрати – 10 000 грн.

Завдання 6.3. Як вплине на фінансово-економічну безпеку підприємства зменшення виручки від реалізації на 2 %, якщо підприємство виготовляє і реалізує продукцію за ціно. 80 грн./шт. Змінні витрати на один виріб – 50 грн./шт. За звітний період підприємство виготовляє і реалізує 1000 грн., постійні витрати при цьому становлять 16000.

Завдання 6.4. Визначте ефективність здійснених заходів по підтриманню економічної безпеки підприємства за екологічною складовою, якщо витрати на усунення 50 негативних впливів становлять 1 тис. грн., а розмір реалізованої шкоди 3,1 тис. грн., а отриманий ефект 1,6 тис. грн.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 7

Тема: Стратегія забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства

Мета: вивчити сутність, значення та складові елементи стратегії економічної безпеки підприємства, освоїти особливості розробки та реалізації стратегії, навчити здійснювати стратегічний аналіз економічної безпеки підприємства.

Програмні запитання:

1. Стратегія фінансово-економічної безпеки підприємства та її складові.
2. Розробка та реалізація стратегії фінансово-економічної безпеки підприємства.
3. Стратегічний аналіз фінансово-економічної безпеки підприємства

Питання для обговорення:

1. Види стратегій забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства
2. Особливості розробки та реалізації стратегії фінансово-економічної безпеки;
3. Етапи процесу розробки та реалізації стратегії забезпечення фінансової безпеки суб'єкта господарювання.
4. Моделі розробки фінансово-економічної стратегії
5. Напрями аналізу макросередовища
6. Стратегічний аналіз за допомогою SWOT-аналізу

Практичні завдання:

Завдання 7.1. Для довільно обраного підприємства здійснити стратегічний аналіз його фінансово-економічної безпеки (за допомогою методу SWOT-аналізу) та обґрунтувати відповідний вид стратегії.

Завдання 7.2. Проаналізувати балансові та економічні показники запропонованих п'яти підприємств за показниками мінімального прибутку, рентабельності, коефіцієнта комерційної маржі (КМ) та коефіцієнта трансформацій (КТ). Визначити зони функціонування кожного із підприємств та запропонувати стратегії подальшого функціонування на основі отриманих результатів.

Таблиця 7.1

Вихідні дані для розрахунку

Показники	Підприємство				
	1	2	3	4	5
Інфляція, %	19				
Витрати на оплату праці та відрахування на СЗ, тис.грн.	17599	18317	11051	3133	1428
Амортизація, тис.грн.	21611	2961	12154	845	143
Прибуток, тис.грн.	33341	13933	-11010	-1130	-1028
Фінансові витрати по зобов'язанням	0	1222	12773	1415	185
Валюта активу балансу	184730	71358	522894	34127	4892
Розділ III пасиву балансу	0	4270	57178	9248	599
Обсяг реалізації	703144	162354	130942	74133	21481

Завдання для самостійної роботи

Самостійна робота є основним засобом засвоєння студентами навчального матеріалу в час, вільний від обов'язкових видів навчальної діяльності. Вона спрямована на закріплення теоретичних знань, отриманих студентами за час навчання, їхнього поглиблення, набуття й удосконалення практичних навичок та вмінь відповідно до обраного напрямку підготовки. Підсумком самостійної роботи вивчення дисципліни є складання письмового звіту за нижче наведеними темами. Захист звіту про самостійну роботу відбувається у терміни, спільно обумовлені студентом і викладачем.

Звіт включає план, вступ, основну частину, висновки, список літератури та додатки. Звіт оформляється на стандартному папері формату А4 (210 x 297) з одного боку. Поля: верхнє, нижнє та лїве – 20 мм, праве – 10 мм. Він може бути рукописним або друкованим і виконується українською мовою.

Перелїк тем для написання звіту про самостїйну роботу:

1. Історичні аспекти формування безпеки організації.
2. Суть та еволюція поняття економічної безпеки підприємництва в системі національної безпеки країни.
3. Класифікаційні ознаки ризиків і загроз, їх особливості.
4. Характеристика загроз зовнішнього та внутрішнього середовища, їх вплив на систему безпеки підприємства.
5. Роль і значення економічної безпеки підприємства в сучасних умовах розвитку економіки України.
6. Економічна безпека суб'єктів господарювання основних видів економічної діяльності в Україні.
7. Державне регулювання економічної безпеки підприємства, установи, організації.
8. Комплексне використання власних ресурсів підприємства в системі економічної безпеки підприємства, установи, організації.
9. Опис проблемної ситуації в галузі безпеки підприємства, установи, організації.
10. Методи та засоби інформаційного моделювання систем економічної безпеки управлінських процесів та систем.
11. Умови співробітництва різних систем безпеки організацій та установ з правоохоронними органами.
12. Положення про підрозділ економічної безпеки установи, організації, підприємства.
13. Функціональні складові механізму управління системою економічної безпеки установи, організації, підприємства.
14. Повноваження структурних підрозділів підприємства, установи, організації, види та напрями їх діяльності щодо запобігання загрозам, ризикам, небезпеці та забезпечення економічної безпеки.

15. Розподіл повноважень і відповідальності між структурними підрозділами при проведенні заходів із протидії ризикам і загрозам діяльності установи, організації, підприємства.
16. Критерії оцінки ефективності діяльності системи забезпечення економічної безпеки установи, організації, підприємства.
17. Основи діагностики зовнішнього середовища підприємства, установи, організації.
18. Оцінка рівня економічної безпеки підприємства, установи, організації на основі аналізу фінансового стану та оцінки фінансової стійкості.
19. Контроль рівня економічної безпеки підприємства, установи, організації.
20. Джерела правового регулювання фінансового моніторингу.
21. Класифікація та оцінка рівнів економічної безпеки суб'єктів господарювання.
22. Державні органи у сфері фінансового моніторингу.
23. Система організації та контролю розгляду звернень із питань, що стосуються діяльності установи, організації, підприємства та забезпечення їх економічної безпеки.
24. Розгляд стратегій в розрізі видів: корпоративна стратегія, функціональна стратегія, стратегія окремих господарських одиниць.
25. Перспективні та поточні плани забезпечення економічної безпеки установи, організації, підприємства.
26. Забезпечення інформаційної безпеки та захист комерційної таємниці.
27. Протидія недобросовісній конкуренції та недружнім поглинанням (рейдерам).

Рекомендована література

1. Веретенникова Г. Б. Економічна безпека підприємства: планування й організація : конспект лекцій. Х. : ХНЕУ, 2008. 83 с.
2. Донець Л. І., Ващенко Н. В. Економічна безпека підприємства : навч. посібн. К. : ЦУЛ, 2008. 239 с.
3. Економічна безпека підприємства: підручник / за ред. А. М. Дідик. Львів: ТзОВ «ВГ «Бухгалтер України», 2019. 624 с.
4. Економічна безпека підприємства: навчальний посібник до виконання практичних занять та реферату [Електронний ресурс] : навч. посіб. для студ. денної та заочної форм навчання першого бакалаврського рівня вищої освіти спеціальності 051 «Економіка» освітньо-професійної програми «Економіка і бізнес» / КПІ ім. Ігоря Сікорського; уклад.: М. В. Шашина. С. О. Тульчинська. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2023. 70 с.
5. Економічна безпека підприємств : підручник / В. Л. Ортинський, І. С. Керницький, З. Б. Живко та ін. К. : Алерта, 2011. 704 с.
6. Захаров О. І. Організація та управління економічною безпекою суб'єктів господарської діяльності: навч. посібник. К.: КНТ, 2008. 257 с.
7. Кавун С. В. Система економічної безпеки: методологічні та методичні засади : монографія. Х. : ХНЕУ, 2009. 299 с. 116
8. Мойсеєнко І. П., Марченко О. М. Управління фінансово-економічною безпекою підприємства: навч. посібник. Львів, 2011. 380 с.
9. Організація та управління системою економічної безпеки підприємства: навчально-методичний посібник / З. Б. Живко, О.В. Черевко, Н.В. Зачосова, М. О. Живко, О.Б. Баворовська, В.О. Занора; за ред. З.Б. Живко. Черкаси : видавець Чабаненко Ю.А., 2019. 120 с.
10. Отенко І. П., Іващенко Г. А., Воронков Д. К. Економічна безпека підприємства : навч. посібн. Х. : ХНЕУ, 2012. 251 с.
11. Пономаренко В. С., Кавун С. В. Концептуальні основи економічної безпеки : монографія. Х. : ХНЕУ, 2008. 255 с.
12. Фінансова безпека : навч. посібник / З. С. Варналій, З. Б. Живко, Р. Р. Білик, С. В. Онищенко, М. О. Живко ; за ред. З. С. Варналій. Львів: Ліга-Прес, 2018. 300 с.
13. Фінансова безпека підприємства: навчальний посібник / Т. Б. Кузенко, Л. С. Мартюшева, О. В. Грачов, О. Ю. Литовченко. Харків : Вид. ХНЕУ, 2010. 304 с.

14. Фінансово-економічна безпека підприємств України: стратегія та механізми забезпечення : монографія / Т. Г. Васильців, В. І. Волошин, О. Р. Бойкевич, В. В. Каркавчук ; за ред. Т. Г. Васильціва. Львів : Ліга-Прес 2012. 386 с.

15. Шило Жанна. Методика оцінювання рівня економічної безпеки підприємства. *International Science Journal of Management, Economics & Finance*. Vol. 1, No. 4, 2022, pp. 17-25.

16. Шкарлет С. М. Економічна безпека підприємства: інноваційний аспект: монографія. К.: Книжкове видавництво Національного авіаційного ун-ту, 2007. 436 с

Інформаційні ресурси в Інтернет

17. Верховна Рада України: веб-сайт. URL: <http://www.portal.rada.gov.ua>

18. Державний комітет статистики України: веб-сайт. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>

19. Кабінет міністрів України: веб-сайт. URL: <http://www.kmu.gov.ua>

20. Міністерство Фінансів України: веб-сайт. URL: <https://mof.gov.ua/uk>

21. Конституція України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>.

22. Офіційний сайт Агентства з розвитку інфраструктури фондового ринку України <https://smida.gov.ua/>

23. Цивільний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15.%2038.#Text>

24. Господарський кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15.%2039#Text>

25. Закон України «Про акціонерні товариства» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/514-17#Text>

26. Закон України «Про господарські товариства» від 19.09.1991 № 1576-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1576-12>.

27. Господарський кодекс України: закон України від 16.01.2003 № 436-IV. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>.